

Ese de două ori in septimana:

Joi-a si Duminec'a.

Pretiuul de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
 „ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
 „ patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
 „ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopóscá. Pentru publicatiunile de trei ori, ce contieniu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a o 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiuul publicatiuniloru se se anticipe.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Protocolulu

siedintieloru sinodului eparchialu ordinariu din dieces'a romana gr. or. a Aradului de anulu 1874.

Siedinti'a I.

s'a tienutu in duminec'a Tomei la $\frac{7}{19}$, Aprile 1874. inlocalitatea consistoriului diecesanu din Aradu.

Nr. 1. Dupa serbarea santei liturgii si dupa chiamarea santului spiritu, membrii sinodului coadunanduse in localitatea consistoriului diecesanu au alesu din sinulu loru un'a deputatiune de trei pentru a invitá pre Ilustritatea Sa Domnulu Episcopu Mironu Romanul la siedintia, — care deputatiune satisfacendu misiunei sale, — cu Domnulu Episcopu in frunte intrá in sal'a memorata; Preasanti'a Sa Domnulu Episcopu, priminduse cu vivate entusiastice, ocupá loculu presidiale si chiamá pre notarii sinodului ca se-si ocupe locurile.

In urmarea acestei provocari notarii respectivi i-si ocupara locurile lor.

Nr. 2. Dupa acést'a Ilustritatea Sa Domnulu presiedinte Episcopu rostese cuventarea de deschidere, carea fi urmarita de urari „se traiésca“ si care cuventare in tóta estensiunea este urmatóri'a:

Domniloru Deputati!

Candu pentru prim'a data amu onóre de a ocupa scaunulu presidialu in sinodulu eparchialu ca episcopu diecesanu, primiti Domniloru salutarile mele archieresci si espresiunea stimei si a gratitudinei, ce vi-o detorescu.

In anulu, ce se implinesce dela ultimulu sinodu eparchialu ordinariu, au intrevenitu intemplari neasteptate in sinulu santei nóstre biserici: Restauratorulu vietii nóstre constitutionali bisericesci, creatorulu sinodalitatii nóstre de astadi, preademnulu archiepiscopu si preaveneratulu metropolitu Andreiu B. de Siaguna nu mai esté in vietia; elu fu rapitu de mórte in vér'a trecuta spre cea mai profunda dorere a clerului si a poporului din intréga nóstra provincia metropolitana. Sum convinsu pe deplin: cà Domniele Vóstre toti consimti cu mine dorerea asupra acestei perderi, si cà veti pastrá pentru totdeun'a cultulu, ce se cade memoriei fericitului metropolitu Andreiu; se dicemu dar umbreloru acestui mare archiereu: Eterna memoria!

Intemplarea acést'a trista a avutu de urmare si o alta perdere anume pentru eparchi'a nóstra aradana. Preabunulu nostru Episcopu diecesanu Procopiu Ivacicoviciu, carele in restimpu mai bine de 20 de ani cu intieptiune si blandetie a guvernatu eparchi'a nóstra, fu alesu de archiepiscopu alu Transilvaniei si metropolitu alu provinciei nóstre bisericesci, si ca atare se indepartá in tómn'a trecuta dela scaunulu acestei eparchie, lasandulu vacantu, si lasandune pre toti in adunca superare pentru indepartarea parintelui, alu caruia sufletu curatu, inima buna si afabilitate rara o amu esperiatu toti cu multa veneratiune.

Dupa ambele aceste perderi mari, increderea clerului si a poporului eparchialu esprimata prin votulu sinodu-

lui eparchialu extraordinariu din lun'a lui Novembre anulu trecut, m'a chiamatu pre mine la scaunulu vacantu alu acestei eparchie; m'a chiamatu la o demnitate inalta dupa carea — Dumnedieu 'mi este martoru — nici candu nu am oftatu, m'a chiamatu la o sarcina grea, la a careia privire pana in ór'a ultima m'am rogatu lui Ddieu, se tréca aceea dela mine.

M'am supusu Domniloru! la acésta sarcina grea, ca se satisfacú vointiei clerului si a poporului eparchialu; m'am supusu in consciinti'a neajunsuriloru mele personali, dar totodata in speranti'a spriginirei, ce in chiamarea cea fórté grea archierésca o asteptu dela clerulu si poporulu eparchialu deadreptulu si prin representantii sei. Increderea clerului si a poporului m'a pusu in scaunulu acést'a unde numai pana atunci voiu stá, pana candu increderea acést'a va fi cu mine.

Cu multa parere de reu trebuie se marturisescu Domniloru! cà intrunirea acést'a a sinodului eparchialu anualu ordinariu me affa nepregatitu, séu celu pucinu nu asia pregatitu, precum cu totu dreptulu s'ar cere in impregiurári ordinare, ca adeca in persóna se potu dá séma despre tóte momintele mai notabile ale vietii nóstre bisericesci incependu dela ultimulu sinodu ordinariu.

Sprezu inse de alta parte, cà Domniele Vóstre, considerandu timpulu scurtu abia de două luni, decandu sum in functiune ca episcopu diecesanu, si considerandu greotatile, ce am avutu a le intimpiná la inceputulu activitatii mele episcopesci, nu-mi veti denegá indulginti'a carea Vi o ceru, si cererea: ca astadata se binevoiti a primí cu inima buna pucintelulu, ce l'am potutu face in acestu scurtu timp; remaindu-mi speranti'a: cà la alta prossima sesiune ordinaria cu ajutoriulu lui Dumnedieu voiu fi in stare de a satisfacé tuturoru justeloru asteptari ale reprezentantiloru eparchiali.

Premitiendu acestea si recomandandume bunavointiei Domnieloru Vóstre, sesiunea sinodului eparchialu ordinariu pentru anulu 1874 o anuciu de deschisa.

Nr. 3. Din partea presidiului se presinta raportulu Consistoriului aradanu si anume:

- raportulu senatului bisericescu;
- raportulu senatului de scóle;
- raportulu senatului episcopesc;
- raportulu Consistoriului plenariu;

Mai departe totu aceste raporturi se insinua de catra presidiu si din partea Consistoriului dela Oradea-mare si se decide ca:

Rapórteloru senatelor bisericesci se se predee comisiunei bisericesci; — ale senateloru scolare, comisiunei pentru scóle; ale senateloru episcopesci, comisiunei episcopesci, si ale plenului consistorialu, comisiunei organizatórie.

Nr. 4. Ilustritatea Sa Domnulu presiedinte episcopu face cunoscutu sinodului: cumca prin alegerea Sa de Episcopu, loculu de deputatu sinodale clericalu din cerculu Vascului devenindu vacantu, Consistoriulu amesuratu dispusetiuniloru din Statutulu Organu

a ordonatu alegere nouă, alegenduse de deputatu din partea clerului Petru Sabou, protopresviterulu Meziadului. Dupa premergerea acestei incunoscintari, domnulu presiedinte presinta credentianalulu nou-alesului deputatu dinpreuna cu actele de alegere, ér sinodulu

Primesce si ié la cunoscintia acésta dispusetiune a Consistoriului; încâtu in sa privesce alegerea noului deputatu actele de alegere se predau comisiunei verificátorie.

Nr. 5 Preasanti'a Sa Domnulu presiedinte episcopu face cunoscutu sinodului: cumca Ioane Missiciu deputatu mirénu alu acestui sinodu, intre timpu alegenduse de atarele la sinodulu diecesei Caransebesiului, — a cerutu concediu de 3 dile pentru absentare dela sesiunea presinte si cumca presidiulu pre bas'a regulamentului casii, i-a si incuviintiatu concediulu cerutu. — La ce dupa un'a desbatere indelungata

Sinodulu ié la cunoscintia darea concediului din partea presidiului, inse pe langa observatiune: cà nu incuviintiédia motivulu, din care s'a datu concediulu.

Nr. 6 Deputatulu Paulu Popu face urmatóri'a propunere:

Considerandu, cà postulu de deputatu sinodalu intru atâtu este de momentosu, in câtu a corespunde acelu'a conformu pretensiuniloru multilaterali, numai prin labóre intinsa si continua se pôte, —

considerandu, cà acestu adeveru se pôte deduce si din spiritulu statutului organicu, —

considerandu, cà citatulu statutu organicu in §-lu 89 prescrie cà sinodulu in fiacare eparchia in totu anulu se tiene in un'a si aceasi di, adeca in duminéc'a Tomei, —

considerandu, cà totu statutulu organicu in §-lu 87 statorindu numerulu membriloru sinodali, acelu numeru pentru fiacare diecesa ilu pune la cifr'a de 60, —

considerandu, cà astfelu dupa sensulu legei ba si fisice este imposibilu, ca unu individuu se pôta fi membru la dóue séu mai multe sínóde tienende in locuri deschilinite si in un'a si aceasi diua, —

considerandu, cà cu abatere dela acésta dispusetiune legala totusi se ivescu esemple cà unii individui sunt membri la mai multe sínóde, —

considerandu, cà prin astfelu de precedente s'ar sanctiuná unu abusu periculosu pentru institutiunile nóstre bisericesci, — din tóte aceste considerante

Sinodulu propune Venerabilului Congresu natiunálu bisericescu prossimu, ca corporatiunei competintede a creá, stramutá si splicá unu statutu obligatoriu, ca la dispusetiunea statutului organicu, referitória la membrii sínódeloru eparchiali, se enuncia: cà unu individuu numai la unu sinodu eparchialu pôte fi membru, si astfelu individui, cari sunt alesi, respective de presinte funghiéza ca membri la mai multe sínóde eparchiali, au a se dechiará in timpulu celu mai scurtu la consistoriulu respectivu: cà la care sinodu dorescu a participá si pre mai departe ca membri, ca astfelu se se pôta face dispusetiunile necesarie, pentru o alegere nouă in loculul devenitu vacantu.

Sinodulu decide a se pune la ordinea dilei in siedinti'a de mane.

Nr. 7. Presidiulu presinta petitiunea comunei bisericesci din suburbiulu Temisiórei „Fabricu S. Iliá“ pentru a se dá unu capelanu parochului de acolo Petru Abrudanu.

Sinodulu decide, a se predá comisiunei pentru petitiuni.

Nr. 8. Petitiunea mai multoru locuitori din Remetea pentru amovarea invetiatoriului de acolo Eftimiu Vuia,

Se predá comisiunei de petitiuni.

Nr. 9. Petitiunea mai multoru locuitori din comun'a Valcani pentru amovarea invetiatoriului

Se predá comisiunei de petitiuni.

Nr. 10. Alesandru Gavr'a directorele institutului de preparandia din Aradu in o petitiune cere ameliorarea salariului profesoriloru dela institutulu memoratu,

Sinodulu decide a se predá acésta petitiune comisiunei pentru scóle.

Nr. 11. Din partea presidiului se presinta unu telegramu sositu dela Antoniu Mocioni, presiedintele comisiunei miste pentru fondurile comune esmise pe bas'a decisului sinodale de sub Nr.

180 din anulu 1873. prin care se notifica: cà numit'a comisiune in siedinti'a sa ultima tienuta in Timisiór'a nefacendu nici o dispusetiune in privinti'a vrenuui referinte, care se rapótre respectiveloru sínóde eparchiale, densulu ca presiedintele acelei comisiuni, a crediutu a suplini defectulu acest'a denumindu de referinti pentru Aradu pre *Vincentiu Babesiu*, ér pentru Caransebesiu pre *Iulianu Ianculescu*, avendu acestia a raportá sínódeloru rezultatulu comisiunei miste. — Dupa o desbatere mai indelungata,

Sinodulu decide a se esmite un'a comisiune pentru studiarea elaboratului comisiunei miste, insarcinanduse totodata alegend'a comisiune a raportá despre elaboratulu amintitu in siedinti'a de mane séu mai tardiu poimane; — de membrii in comisiune s'au alesi din cleru: Georgiu *Vasileviciu* si Petru *Chirilescu*, — ér dintre mireni: Emanuilu *Missiciu*, Paulu *Rotariu*, Parteniu *Cosm'a*, Georgiu *Dringou*, si Georgiu *Fogarasi*.

Ne mai fiindu altele la desbatere — dupa staverirea ordului de di a siedintiei viitórie, in carea adeca comisiunile respective vor avea de a referá — siedinti'a s'a redicatu.

Acestu protocolu s'a cetitu si s'a autenticatu in siedinti'a din $\frac{8}{20}$. Aprile 1874.

Presiedinte:

Mironu Romanul, m. p.
Episcopu.

Georgiu *Feieru*, m. p.
notariu.

Siedinti'a II.

s'a tienutu la $\frac{8}{20}$. Aprile 1874. Presiedinti'a ordinaria. Notariu: Georgiu *Feieru*.

Nr. 12. Protocolulu siedintiei trecute se ceti si

Se autenticá.

Nr. 13. Se presinta protocolulu comisiunei esmise sub Nr. 11. pentru esaminarea proiectului de regulamentu lucratu de comisiunea mista din Temisiór'a in privinti'a fonduriloru comune din Aradu si Caransebesiu, care

Se va pune la ordinea dilei.

Nr. 14. Se presinta raportulu epitropiei provisorie pentru administrarea fonduriloru bisericesci si scolarie comune dieceselor Aradu si Caransebesiu.

Dimitriu Bonciu propune, ca acestu raportu se se tramita la comisiunea epitropésca.

Georgiu Pop'a propune, ca acestu raportu alu epitropiei provisorie se se desbata nainte de regulamentulu pentru administrarea aceloru fonduri.

Er deputatulu Sigismundu Borlea, spriginindu propunerea lui Georgiu Pop'a adaoage deodata, ca raportulu de sub intrebare se se dee comisiunei esmise pentru esaminarea proiectului de regulamentu in privinti'a fonduriloru comune.

Dupa o desbatere indelungata, la dorinti'a mai multoru deputati, se face votare nominala si

Propunerea lui Georgiu Pop'a cu adausulu facutu de Sigismundu Borlea se primesce cu maioritate de voturi, enunciandu-si deodata sinodulu acea dorintia, ca comisiunea insarcinata cu revederea acestui raportu se refereze cu urgentia despre cele ce au afflatu.

Nr. 15. Se presinta protocolulu comisiunei esmise sub Nr. 45. a sinodului ordinariu din 1873 pentru investigarea protestului contra alegerei lui Ioanu Bic'a de deputatu mirénu in cerculu Beliiului.

Se dá comisiunei verificátorie.

Nr. 16. Presiedinti'a presinta rogarea lui Nicolau Popescu invetiatoriu suspinsu din Simandu pentru a capetá o parte din salariulu invetiatorescu; — petitiunea deputatului Ioanu Tieranu pentru a i-se rectificá specificarea diurnelor, si a viaticului, ce-i competu pentru participare la siedintiele sinodali din 1873; — mai de parte rogarea neputinciosului preotu Nicolau Gaboru din Morod'a ca se i-se acóde unu ajutoriu banalu, — in fine rogarea preotului Atanase Nedelcu din Parti'a, prin care pana la regularea parochiei sale cere unu ajutoriu din fondulu eparchialu, cari tóte

Se predau comisiunei petitionarie.

Nr. 17. Meletie Dreghiciu face propunerea, ca toate agendele consistoriali facia de afacerile comunelor bisericesci, să se traga in competinta a senatului stensu bisericescu,

Se predau comisiunei petitionarie.

Nr. 18. Se presinta petitiunea mai multor locuitori din Banlac'a in protopresviteratulu Pestesului pentru streformarea decisului sinodalu de sub Nr. 105 din 1870, care prescrie absolvirea aloru 8 clase gim. ca conditiune la primirea elevilor in scol'a clericala.

Se tramite la comisiunea bisericesca.

Mr. 19. Ioanu Ratiu presedintele comisiunei bisericesci face propunerea, ca să se suplineasca locul unui membru absinte dela aceea comisiune.

Suplinirea numai decâtu se si face substituindu-se in locul lui Georgiu Borh'a, Georgiu Dringou.

Nr. 20. Ordinea dilei se incepe cu desbaterea asupra propunerei lui Paulu Popu prezentate sub Nr. 6 ca adeca sinodulu se propuna congresului nationalu bisericescu ca acest'a pe bas'a stat. org. să enuncia: ca un'a si aceeași persóna nu pôte fi deputatu la doue sínóde eparchiali.

Propunerea se primesce.

Nr. 21. Comisiunea verificatoria prin referintele seu M. B. Stanescu recomanda si

Sinodulu prochiama de verificatu pre protopresviterulu Petru Sabou alesu de deputatu preotiescu in cerculu Vascoului.

Ne mai fiindu altu objectu la ordinea dilei, siedinti'a se redica anuciandu-se cea urmatoare pe mane la 9 ore din di.

Acestu protocolu s'a autenticatu in siedinti'a sinodale din 21. Aprile, 1874.

Presiedinte:

Mironu Romanul, m. p.

Episcopu.

Constantinu Gurbanu m. p.

notariu.

Siedinti'a III.

s'a tienutu in 21. Aprile 1874. Presiedintia ordinaria Notariu: Teodoru Papu.

Nr. 22. Protocolulu siedintiei de eri se ceti si

Se autenticà.

Nr. 23. Preasanti'a Sa Domnulu presiedinte Episcopu arata, ca membrulu sinodalu Dimitriu Bonciu a cerutu concediu de 3 dile ce i-a si datu

Se ie spre scire.

Nr. 24. Se presinta scrisorea membrului sinodalu Dionisiu Cadariu, carele arata, ca fiindu morbosu, nu pôte participà la siedintie, si cere concediu.

Concediulu i-se dà din motivulu aretatu in rogare.

Nr. 25. Se presinta scrisorea preotului militariu Dimitriu Bozganu pentru conservarea bibliotecii din Ciciru.

Se tramite la comisiunea pentru petitiuni.

Nr. 26. Totu dela preotulu militariu Demetriu Bozganu se presinta o scrisore in interesulu ramurilor de agricultura.

Se tramite la comisiunea de petitiuni.

Nr. 27. Se presinta petitiunea mai multor locuitori din Chinezu pentru de a se inteti despartirea lor ierarchica decatra serbi,

Se tramite la comisiunea de petitiuni.

Nr. 28. Membrulu sinodalu Laurentiu Barzu din incidintele unui casu specialu propune a se esoperà, ca cancelariile parochiali se fie respectate de catra auctoritatile civili, si preotimea se nu fie silita a duce matriculele la oficiolatele civile,

Se tramite la comisiunea organisatoria.

Nr. 29. Membrulu sinodalu Sigismundu Borlea propune a se atrage tota atentiunea organelor consistoriali la respectarea limbei romanesci in afacerile consistoriului.

La ce Ilustritatea Sa parintele Episcopu dechiara: cumca va tiené cu scumpetate la intrebuintiarea oficiala a limbei romanesci.

Sinodulu intre semne de viua placere ie cunoscintia despre dechiaratiunea Preasantiei sale Domnulu Episcopu presiedinte.

Nr. 30. Ionu Groz'a, referintele comisiunei petitionarie raportéza in meritulu petitiunei din Temisiór'a-Fabricu pentru crearea unei capelanii; acarui'a propunere priminduse,

Sinodulu tramite acésta petitiune la consistoriulu din Aradu pentru pertractare si decidere competente.

Nr. 31. La cererea mai multor locuitori din Remctea pentru amovarea invetiatoriului Eutimiu Vui'a, comisiunea propune si sinodulu decide:

A se tramite la consistoriulu din Aradu pentru desbatere si decidere competente.

Nr. 32. La cererea mai multor locuitori din Valcani pentru amovarea invetiatoriului lor Ioann Opreanu, priminduse propunerea comisiunei,

Sinodulu tramite acésta petitiune la senatulu scolaru a consistoriului din Arada, pentru desbatere si decidere competente cu acea insarcinare, ca se reporteze la prosim'a sesiune sinodala.

Nr. 33. La cererea lui Nicolau Popescu, invetiatoriului suspinsu din Simandu, pentru o parte din salariulu seu invetiatorescu si pana la deciderea finale a causei sale, comisiunea propune si

Sinodulu enuncia: ca deorace apelat'a numitului invetiatoriu s'a primitu numai estra dominium, rogarea aceluasi nu se pôte implini; despre ce respectivulu se se incunoscintieze pe calea sa inmanuindu-i-se suplic'a.

Nr. 34. La rogarea preotului Atanase Nedelcu din Parti'a, pentru a i-se dà unu ajutoriu din fondulu diecesanu spre sustinerea sa si a familiei, in considerare: ca aplicantele nu are sesiune parochiala, nici birulu anualu dela poporenì nu lu-capeta, ér venitele stolarie suntu atâtu de neinsemnate încâtu nu e cu potintia să se sustiena pe sine si famili'a sa; — comisiunea propune a se concrede Preasantiei Sale parintelui Episcopu spre posibil'a ajutorare a recurentelui; sinodulu inse la propunerea lui Ioanu Popoviciu Deseanu decide:

Petitiunea se estrada consistoriului cu indrumare, ca in considerarea motivelor si impregiarilor subversante se impartasiésca pe petitiunariulu in ajutoriu din fondulu eparchialu creatu din venitele parochielor reduse.

Nr. 35. Referintele comisiunei petitionarie raportéza despre petitiunea preotului din Moroda Nicolau Gaboru devenitu nepotinciosu, care cere unu ajutoriu.

Sinodulu decide, a se estradá consistoriului ca se-lu impartasiésca pre petitiunariulu din fondulu eparchialu creatu din venitul parochielor reduse.

Nr. 36. Reportorele comisiunei petitionarie raportéza cerea lui Ioanu Tieranu deputatu sinodale pentru asignarea aloru 28 fl. ca diurne si viaticu pentru participarea la sinodulu ordinariu din 1873,

Caus'a in privinti'a asignarei se estradá la comisiunea bugetaria pentru informatiuni ulteriore.

Nr. 37. Se presinta petitiunea mai multor locuitori din Sintea pentru recascigarea unei sesiuni parochiale instrainate,

Se tramite la comisiunea de petitiune.

Nr. 38. Se presinta petitiunea preotului din Sintea Georgiu Carabasiu, pentru unu ajutoriu banalu

Se tramite la comisiunea de petitiune

Nr. 39. Comisiunea organisatoria prin referintele seu Iosifu Popoviciu, in firulu reportului consistoriului plenariu din Aradu, cu privire la alegerea, hirotonirea si instalarea noului Episcopu, propune si

Sinodulu ie spre scire cu placere intrarea in functiune a noului Episcopu.

Nr. 40. Cu privire la edificarea unei case langa biseric'a catedrala, comisiunea organizat'oria propune si

Sinodulu decide: ca comisiunea consistoriala se dee nemidilocitu planulu edificarei si proiectulu speseloru la comisiunea organizat'oria spre cercetare si reportare in merit.

Nr. 41. Cu privintia la venitele intercalare episcopesci dela 1 Octobru 1873 pana la 14 Fauru 1874 st. n. la propunerea comisiunei

Sinodulu apr'oba propunerea consistoriului plenariu, si incuviint'edia, ca aceste venite se tr'eca in fondulu generalu diecesanu.

Nr. 42. Cu privire la edificarea localitatiloru necesarie pentru cancelariile consistoriali, comisiunea organizat'oria prin referintele seu Iosifu Popoviciu racomenda sinodulu spre aprobare propunerea consistoriului plenariu din Aradu de a se asemn'a spre acestu scopu din fondulu instructu 2,500 fl.

Sinodulu pentru edificarea localitatiloru necesarie la consistoriulu din Aradu aplacida din fondulu instructu alu episcopiei aradane sum'a de 4000 fl. avendu de a se efectui edificarea cu licitatiune minuenda, si a se report'a despre celea efectuite la sinodulu viitoriu.

Nr. 43. Cu privire la procedur'a jadecator'esca in cauzele matrimoniali si disciplinare,

Se decide a se efectui decisulu de sub nrulu 145 din 1873.

Nr. 44. In privint'ia sporirei fiscaliloru consistoriali si a defensoriloru matrimoniali, comisiunea organizat'oria propune a nu se incuviint'ia ac'asta cerere a consistoriului; era deslucinduse in decursulu desbateriloru, ca nu e v'orba de fiscali si defensori ordinari, ci de onorari, — comisiunea numai decatu modifica propunerea sa, si

Sinodulu incuviint'edia aplicarea fiscaliloru si a defensoriloru onorari la Consistoriu.

Nr. 45. Cu privire la acelea punte din raportulu consistoriului plenariu din Aradu, cari se referescu la comunele mestecate si la fondurile comune, comisiunea organizat'oria propune, ca desbaterea acestoru afaceri se se inc'epa numai dupace in aceste privintie voru refer'a comisiunile specialii, care suntu incredintiate deja „ad hoc“.

Se primesce.

Nr. 46. Iosifu Popoviciu referintele comisiunei organizat'oria face referat'a despre raportulu consistoriului plenariu din Orade, dupa care celea ce privescu nrulu esibiteloru intrate la consistoriu,

Sinodulu le ie spre scire.

Nr. 47. Cu privire la acea imprejurare: ca in protopresviteratele Orade, Pap-mezeu si Beinsiu nu s'au potutu tien'e sinode protopresviterali, pentruc'a membrii nu a participatu in numeru recerutu, — conformu propunerei comisiunei,

Sinodulu esprime parerea sa de reu pentru indolint'ia membriloru din sinodele protopresbiterale Orade, Pap-mezeu si Beinsiu.

Nr. 48. Cu privire la dispusetiunile facute de consistoriulu oradanu pentru deplinirea protopresviteratului Beinsiu devenitu in vacantia,

Sinodulu le ie spre scire.

Nr. 49. Cererea Consistoriului din Oradea-mare de a i-se da 25,000 fl. pentru cumperarea unei case noue consistoriale, — comisiunea propune a nu se aplacida, era

Sinodulu indruma consistoriulu din Oradea-mare, se satisfaca pe deplinu decisului din anulu trecut 1873 nr. 192.

Nr. 50. In privintia regularei parochieloru si dotatiunei clerului aretandu Consistoriulu din Oradea-mare cauzele, pentru care nu a potutu satisfaca in anulu trecut, — la propunerea comisiunei,

Sinodulu ie scire despre cauzele care au impededatu ac'asta satisfacere si indruma pe consistoriulu din Oradea-mare, ca se faca in destulu decisiuniloru sinodali in asta privintia.

Nr. 51. Partea acea a reportului consistoriului oradanu unde se espune, ca in locul Presantiei Sale Domnului Episcopu de deputatu preotiescu s'a alesu la Vascoiu Petru Sabou, — comisiunea, in vedere, ca Petru Sabou este deja verificatu propune a se lua spre scire, ceea ce din partea sinodului

Se primesce.

Nr. 52. Propunerea deputatului Meletie Dregheciu pentruc'a epitropi'a eparchiala se se deprinda numai cu administrarea averei episcopale, era tote alte afaceri referit'oria la comunele bisericesci, se se reserve senatului bisericescu,

Se va desbate mane din cauza ca timpul este inaintatu.

Acestu protocolu s'a cetitu si s'a autenticatu in siedinti'a din ^{10/}₂₂ Aprile 1874.

Presiedinte:

Mironu Romanul, m. p.

Episcopu.

Teodoru Popu, m. p.

notariu.

Din scrierile santului Ioanu Gura de auru.

Omilia

la Inaltierea Domnului nostru I. Cristosu.

(Fine.)

Acestea le-am disu cu privire la trup, pre care l'a oferitu Parintelui. A jefitu asia dara Tatalui parg'a naturei nostre. Pre Tatalu, domnulu l'a pusu in mirare, parte pentru demnitatea oferitoriului, parte pentru prestanti'a darului, astfeliu catu l'a primitu cu manile proprii, s'a plecatu, dupa densulu si a disu; „*Siedi d'a drept'a mea.*“ (Ps. 109. I.) Catra care natura inse a disu Ddieu: „*Siedi d'a drept'a mea?*“ Catra aceea, carea odiniora a auditu cuvintele: „*Pamentu esti si in pamentute vei int'orcc.*“ (Gen. 3. 19.) Nu a fostu destulu suirea in ceriu? Intrarea in societatea angeriloru? Ac'asta onore nu a fostu destulu de mare si neesprimabile, ci natur'a nostra s'a suitu preste ceriu, a lasatu indereptu pre archangeli, se ridica preste Cheruvimi, se inaltia preste Serafimi, a trecut inaintea domniloru ceresci, si nu a incetatu cursulu mai antaiu, pana ce nu a ajunsu la tronulu lui Ddieu. — Nu vedi, ce intrespatiu este intre ceriu si pamentu? Totusi, se incepemu din adencime. — Cunosci tu spatiulu intre infernu si pamentu? de pre pamentu pana la ceriu? din ceriu pana la ceriulu celu mai de susu? din ceriu la angeli, archangeli, puterile ceresci, chiar pana la tronulu lui Ddieu? — Si ac'asta distantia intreaga si inaltime, a suitu-o natur'a nostra. Uita-te acum diosu in abisulu, unde a jacutu, si apoi privesce inaltimea, la carea a ajunsu. Mai diosu nu s'a potutu cufunda, si mai susu de acolo nu s'a potutu inaltia. — Ac'est'a o dice Paulu chiaru „*Celu ce s'a pogoritu, ac'l'a este care s'a si suitu*“ (Eph. 4. 10.) Si catu de diosu s'a pogoritu? „*In cele mai de diosu ale pamentului si s'a suitu preste tote ceriurile.*“ Inv'etia acum cine s'a suitu, care natura, cum a fostu mai nainte? Eu petrecu cu multa placere la indiosirea naturei nostre, ca cu atatu mai tare se cunosc inaltierea sa cea minunata prin bunatatea lui Ddieu. Pulbere si censusia amu fostu. Ci ac'est'a nu a fostu vin'a nostra, ca ci a fostu debilitatea naturei nostre. Noi amu fostu mai pucinu ca animalele neratiunali: „*Asemenatu-s'a omulu animaleloru neratiunali.*“ (Ps. 48. 13.) Si asemenarea cu animalele, ins'amna dediosirea sub densele. Caci, a fi neratiunale dela natura si a remane in acestu stadiu, este unu ce naturale. Ci a fi dotatu cu ratiune, si totusi a te cufunda la neratiune, ac'est'a este vin'a voiei. — Candu asia dara audi, ca omulu s'a facutu asemenea animaleloru neratiu-

nali, se ști că profetul nu a voitu se dica că omulu este asemenea animalelor, ci că elu este inca mai pucinu ca densele. Inca mai rei și mai nepricepatori ne-amu facutu ca animalele nu pentru, ca omeni, amu caditu asia de afundu, ci pentru-că amu mai aretatu inca și o nemulțimire mare. Acést'a ni-o aréta Isai'a candu dice: „Cunoscutu-a boulu pre stapanulu seu, și asinulu ieslea Domnului seu, ér Israilu nu m'a cunoscutu pre mine.“ (Is. 1. 3.) Totusi pentru starea noastră de mai nainte se nu pierdemu curagiulu; „candu pecatulu este puternicu, charulu lui Ddieu, e cu multu mai puternicu.“ (R. 5. 20.) — Vedi că prin pecatu ne-amu facutu mai neratiionali ca animalele. Vrei se știi, ca și paserile neratiionali? „Turturêu'a și rîndumeau'a știu timpulu venirei loru, ci poporulu meu nu au cunoscutu judecatile mele“ (Ier. 8. 7.) Sêu vrei a mai recunósce cerbicî'a noastră inca și la alte animale? Pre furnici ni le pune inainte de esemplu. Atâtu de multu amu pierdutu din ratiunea data noua. „Miergi la furnica, se dice, „și obsêrva cãile ei.“ (Prov. 6. 6.) Discipuli ai furniciloru ne-am facutu noi, cari suntemu creati dupa tipulu lui Ddieu. Ci nu creatoriulu nostru pórta culp'a, ei noi, cari nu amu tienutu tipulu lui Ddieu. Dar ce vorbimu de furnici? Mai nesemțitori ne-amu facutu de câtu petriile. Voiesci argumentu? „auditi voi dealuri și temeliele pamentului, cãci domnulu vrê se tiena judecata cu poporulu seu“ (Mich. 6. 2.) Tu judeci pre omeni, și strigi temeliele pamentului, ca se audia? Asia este, eu te provocu, deorace omeni sunt mai neseșțitori ca densele. Ce mesura alt'a de reutate mai cauti, candu omeni sunt mai neratiionali ca animalele, mai nesciuti ca rîndunelele, mai prosti ca furnicele și mai nesemțitori ca pietriile, asemenea deveniti sierpiloru? „Veninu este in densii asemenea veninului de sierpe, veninu de vipera este sub buzele loru.“ (57. 5.) — Ce se mai vorbimu mai departe despre nebuni'a și impetrierea loru, candu sunt numiti fi ai satanei? „Voi sunțeti din tatalu diavolului.“ se dice (Io. 8. 44.) —

Ci atâtu de nesemțitori cum amu fostu, atâtu de dediositi, despoiati de atâta onóre, atâtu de neinsemnati, sêu cum m'asiu mai esprimá? — genulu nostru celu de nemiču, s'a ridicatu astadi preste tôte. Astadi angerii au ajunsu aceea ce poșteau cu infocare, astadi archangelii, vedu ce doriau de multu ca se védia natur'a noastră stralucindu pre tronulu imperatescu imbracãta cu gloria și marire nemoritória. Acést'a doriau cu ardóre angerii; acést'a poșteau de multu archangelii. De și ne-amu invrednicitu de o onóre mai mare, totusi se bucurara pentru inaltiarea noastră, și erau tristi pentru dediosirea noastră. Déca au și paditu Cheruvimii paradisulu totusi simțira compatimire facia cu noi. Precum unu tovarasiu in servitiu, arunca la porunc'a domnului pe tovarasiulu seu in prinsóre și ilu padiesce, inse din compatimire catra tovarasiulu seu, simte durere pentru pedéps'a acelu'a: asia au fostu luat si Cheruvimii asupra-si, se padiesca paradisulu, inse la padia șentiau compatimire. Omeni 'ti aréta acést'a, că angerii au avutu compatimire facia cu noi. Déca vedi că omulu are compatimire facia dela alti omeni, asia cu atâta mai pucinu trebuie se te indoiesci despre acést'a la angeri, deorace aceste poteri iubescu mai multu decâtu omeni. — Care dintre drepti nu s'a intristatu preste pedéps'a cea cuvenintósã, a omeniloru dupa nenumeratele loru pecate? Cãci acést'a este minunatu, că cunoscandu-si pecatele, sciau că au vetamatu pre Domnulu, și totusi se intristau. Asia dice Moise facia cu idololatri'a poporului seu: „iêrta-le loru, ér déca nu, sterge-me din cãrtea vietiei, care ai scrisu“. (Esir. 32. 21.) Ce voiesci a dice cu aceea? Vedi foradelegea și acuzi suferinti'a poporului? Me jeluescu, dice, preste aceea, că au se fie pedepsiti, și că Domnului se dau motive drepte

pentru pedépsa. Asia striga și Ezechilu, candu vede pre angeru batendu poporulu și tipa strigatu durerosu: „Ah, Dómne s'a voiesci a nimicî totu, ce a remasu in Israilu“? (Es. 9. 8.) Ieremi'a dice: „Pedepsesce-ne, Dómne, dar cu astimperu, și nu dupa manî'a ta, ca se nu ne pierdi de totu“ (Ier. 10. 24.) Déca Asia dara Moise, Ieremia, Ezechilu au avutu compatimire, se nu 'fi fostu aceste poteri cêresci mai multu misicate prin miseri'a noastră? altmintrea cum ar fi acést'a de presupusu? Cumca relatiunile noastre îi intereséza de aprópe, invétia a cunósce din bucuri'a loru, candu au vediutu pre omu impecatu cu Ddieu. Déca mainainte nu ar fi simțitu compatimire, nu ar fi manifestatu dupa aceea atare bucuria. Cumca s'au bucuratu, se vede chiar din cuvintele lui Cristosu. „bucuria se face in ceriu pentru unu pecatosu, ce se pocaesce“. (Luc 15. 7.) Se bucura angerii candu vedu unu pecatosu numai, care se caiesce; dar câtu de infinitu de mare trebuie se fia bucuri'a loru astadi, candu vedu întregu genulu nostru dusu in ceriu prin primogenitulu seu (celu antaiu nascutu.) Considera inca și mai departe bucuri'a angeriloru pentru impecarea noastră cu Ddieu. Candu s'a aretatu Domnulu in trupu, și ei au vediutu că s'a impecatu cu omeni (cãci déca nu ar fi voitu a se impecã nu s'ar fi dediositu atâtu de tare) atunci se adunara in cete pre pamentu, și cantara: „Marire lui Ddieu intre cele inalte pace pre pamentu, intre omeni buna invoice“ (Luc. 2. 14.) Gloriza pre Domnulu, cãci pamentulu a primitu bunatatile lui, adeca: pace pre pamentu și buna invoice intre omeni,— inimicii cei nemulțamitori ai lui Ddieu.

Tu vedi, că ei preamarescu pre Ddieu cãci au aretatu facia cu alti bunatatea, ca și candu ar fi aretatu-o facia cu densii, deorace fericirea noastră o tienu de fericire a loru. Voiesci se știi că ei s'au bucuratu și au saltatu, vediendu pre Domnulu și inaltiendu-se? Asculta cum spune chiar Cristosu, că continuu se suiau și pogoriau. Acést'a facu acei'a, cari voiescu a vedé o scena neindatinata. Unde se dice: că se suiau și pogoriau? Cristosu dice: „De acuma veti vedé ceriurile deschise și angerii lui Ddieu suindu-se și pogorendu-se preste fulu omenescu.“ (Io. 1. 51.) Asia facu cei aprinsi de dorintia, nu ascépta, pana ce vine timpulu, ci preveni timpulu cu bucuri'a loru. Pentru aceea se pogóra, plini de poft'a de a vedé o scena noua și neindatinata, pre unu omu in ceriu. Pentru aceea se aréta angerii pretutindenea, atâtu la nascerea lui Cristosu, câtu și la Inviere precum și astadi la inaltiare sa. Éta, stã scrisu „doi barbati in vestminte albe stateau inaintea loru“ (Fap. 1. 10). prin vestminte au aretatu bucuri'a loru) și diserã catra Invetiacei Barbatu galileani, ce stati, cautandu spre ceriu? Acestu Isusu care dela voi s'a luat la ceriu, va veni asia, precum l'ati vediutu mergendu la ceriu.

Ascultati-me numai cu atentiune. Pentru ce vorbescu asia? Au nu au avutu Invetiacei ochi? Sêu nu au vediutu ce s'a petrecutu inaintea loru? Nu ne spune Evangelistulu, că s'a inaltiatu inaintea ochiloru loru? Pentru ce au statutu aci angerii, invetiandu că elu s'a inaltiatu la ceriu? Din doue motive: antaiu: pentru că invetiacei erau tristi, pentru departarea lui Cristosu. — Intristarea loru resulta din cuvintele: „Nimeni din voi nu me intréba: unde mergi? ci fiinducã v'am graitu acestea, intristarea a implutu inim'a vóstra“ (Io. 16. 5.) — Candu noi ne despartimu de amici și rudeni, inca ne cade greu. Cum se nu fi fostu asiadara invetiacei plini de intristare candu au vediutu despartindu-se de ei mantuatoriulu loru, invetiatoriulu și Domnulu, pre Isusu celu plinu de iubire, de amicitia și bunatate? Se nu se fi implutu de cea mai cumplita durere? Dreptu aceea a și statu angerii de facia, ca prin asigurarea venirei lui a dou'a, se le aline durerea

pentru departarea Domnului. „Acestu Isusu“, stà scrisu, care s'a inaltiatu dela voi catra ceriu, érasí va veni in ce chipu l'ati vediutu mergendu catra ceriu. Ve dóre càci vi s'a luatu, ci nu ve instristati, càci éra-si va veni. Ca se nu faca, ca si Eliseu, care candu a vediutu pre investiatoriulu seu suindu-se la ceriu, si-a sferticatu vestmentulu (càci nu erá nime langa elu care se-i spuna cà Ilie va veni érasí): asia spre a le alina durerea, au statu de facia angerii la Invetiacei. —

Acést'a este una cauza a presentiei angeriloru. *Cealalta* a dóu'a nu e mai pucinu insemnata ca acést'a; din care cauza a si adausu angerulu: „cà s'a inaltiatu.“! (s'a luatu dela voi.) Intervalulu erá prea mare, si puterea ochiloru nu ajungé, ca se vadia, cà elu s'a luatu in ceriu. Ca si o pasere, carea sbóra in inaltime, cu càtu se inaltia mai susu cu atát'a se subtrage mai multu dela ochii nostri: togmai asia si acestu trupu, cu càtu s'a inaltiatu mai susu, cu atát'a s'a subtrasu privirei, si debilitatea ochiloru nu putea se umarésca departarea nemesurabile. — Pentru aceea stetera angerii aici, ca se-ii invetie despre ajungerea lui in ceriu, ca nu cumva se crédia cà elu s'a dusu in ceriu ca si Ilie. Pentru aceea se dice: „s'a inaltiatu dela densii in ceriu“. Nu fora cauza s'a adausu acést'a. Ilia merse ca servu in ceriu. — Isusu inse in ceriu a fostu Domnu, acel'a pre unu caru, ér acest'a intr'unu noru. Deorace erá se fia chiamatu servulu de aici, asia a tremisu unu caru; candu inse a fostu sè se întórca fiulu in ceriu, a fostu determinatu spre aceea unu tronu imperatescu; nu numai unu tronu imperatescu, ci tronulu tatalui. — Càci, Isai'a dice despre Tatalu: „*éta Domnulu va siedé pre unu noru luminosu*“ (Is. 19.). Deorace Tatalu are scaunulu pre noru, pentru aceea a tramisu si fiului seu unu noru. Candu Ilie a mersu la ceriu, si-a lasatu vestmentulu se cadia asupra lui Eliseu; Isusu inse, candu s'a inaltiatu, a tramisu invetiaceiloru darulu minuniloru, si a facutu nu unu profetu, ci mii de Elisei, cari au fostu cu multu mai mari si mai straluciti, decâtu acest'a.

Asia, iubitoru, se fimu vighindu si se ne indreptamu ochii asupra venirei lui. Càci Paulu dice: „*Insusi intru porunca si cu glasulu arhangelului se va pogóri, si noi cesti vii carii vomu fi remasi ne vomu rapí in nori, intru intempinarea Domnului in aeru.*“ (I. Tess, 4. 15.) Ci nu toti. Cà nu toti vomu esí intru intimpinarea lui, ci unii vor remané diosu, ne spune Cristosu: „*dóue macinandu la móra, un'a se va luá si alt'a se va lasá,*“ (Mat. 24. 42.) Ce vrea se dica acésta gacitura? Ce insémna acésta spre siune misteriósa? Cei ce macina la móra, sunt cei ce vietuescu in seracia si lipsa. „Doi voru fi intru unu patu unulu se va luá si altulu se va lasá.“ Prin cei ce jacu in patu sunt insemnati cei avuti, cari vietuescu in védia si prisosintia. Vrea se arete, cà dintre seraci unii se vor mantui, altii se vor pierde; — „unulu macinandu se va luá ér altulu se va lasá,“ si dintre cei din patu, unulu se va luá, ér altulu se va lasá, spre a aretá cà peccatosii vor fi lasati aici, asceptandu-si pedéps'a, cei drepti inse voru fi rapiti in nori. — Precum la intrarea unui rege, cei mai vediuti si fruntasii si puternicii, ilu intempina inaintea cetatei, ér criminalistii si cei condamnati remanu in prinsóre, asceptandu sentintí'a regelui: togmai asia candu va veni Domnulu, unii plini de incredere se vor rapí in aeru, cei condamnati inse, si cei ce se sciu culpabili cu multe peccate, voru asceptá pre judecatoriulu. — Atunci ne vomu rapí si noi. Eu dicu: noi, nu ca si candu si eu m'asiu numerá in numerulu acelor'a cari au se fie rapiti, — nu sum atátu de lipsitu de minte si precugutare, càtu se nu-mi cunoscu peccatele mele. — Si déca nu m'asiu teme cà voiu conturbá bucurí'a serbatórei de astadi, atunci cugetandu la acésta sentintia, asiu plange cu

amaru, si tóte peccatele mi le-asiu rechiamá in minte. Dupa ce nu voiu se conturbu bucurí'a serbatórei presentii, asia mi voiu inchiá cuventarea, si voiu imprimá in inimele vóstre cea mai viua suvenire a acestei dile, ca avutulu se nu se inganfeze cu averea sa, nici celu sermanu sè se tie-na de miseru pentru seraci'a sa, ci fiecare se lucre asta ori ceea dupa consciintí'a sa. Càci nici avutulu este fericitu nici sermanulu nefericitu. Ferice, de trei ori ferice, este acel'a care odata se va aflá demnu de respectulu spre a fi rapitu in nori, déca ar fi chiar si celu mai miseru; neferice, de trei ori neferice este, care nu va puté ajunge acést'a, fia si celu mai avutu. — Pentru aceea dicu, cà cei peccatosi sè se caiésca, cei tematori de Ddieu se remana statornici; dar nunumai statornici, ci si preste totu siguri, cei'a inse nunumai se planga, dara sè sesi indrepte. Càci póte celu ce a traitu in vitiuri, déca se lasa de peccate si se întórce la virtute, se devina asemea acelor'a, cari din inceputu au traitu in fric'a lui Ddieu. — Aceste se le facemu si noi. Cei ce sunt conscii de o conduita cinstita, se remana in evlavi'a loru, se-si marésca posesiunea cea frumósa si continuu se aiba ocaziune nóua spre o firma incredintiare. Noi inse, cari avemu cauza de a fi fricosi, si suntemu conscii de peccatele nóstre, se ne indreptamu, ca se ajungemu acea incredintiare, ca se primimu cu inima deschisa pre imperatulu angeriloru cu o adoratiune singura lui cuviinciósa, si se ne indulcimu de gustarea fericitóriei presentie. Acestea ni le daruiesca charulu Domnului nostru Isusu Cristosu carui impreuna cu a Tatalui si Spiritului santu se cuvine glori'a, si onórea acum totdeuna, si in eternu. Amin.

Sibiiu in Aprile 1874.

G. Pletosu,
clericu.

Invetiamentulu poporalu.

(Menitiunea invetiamentului poporalu.)

Formarea economica. Invetiamentulu in deobsce, si celu poporulu in deosebi, inainte de tóte este provocatu prin trebuintiele dilnice ale ómeniloru. Menitiunea primordiala alui este dara: *a satisface tocmai acele trebuintie, de care elu a fostu provocatu.*

Candu ómenii afla, cà avendu anumite cunoscintie ar potea se traiésca cu mai multa usiurintia, ei chiama unu omu care posiede aceste cunoscintie si i platescu pentru-ca se impartasiésca tocmai aceste cunoscintie—celu pucinu—generatiunei viitórie.

Formul'a poporala este: „*Ei! domnule! — cine asi fi eu, dec'asi scí carte, — déca taiç'a m'ar fi datu la scóla — Dar' alte vremi au fostu atunci!*“

Inainte de tóte menitiunea invetiamentului poporalu este dar *economica*. Invetiamentulu poporalu trebe sè respandésca acelea cunoscintie, *prin care se redica capacitatea de producere a invetiaceiloru*. Elu trebuie se dea scolariloru tóte acele invetiaturi, prin care densii devinu mai capabili de a se misicá in viétia, a dispune de capitalulu loru *personalu* (nu in bogatii) si a judecá corectu asupra raporturilor economice, intre care au se petróca.

Pana la insirarea feluriloru de invetiaturi aici nu ne potemu cobóri.

Nu mai decâtu dupa reconstituirea vietii pe temeliile egalitatii in viétia economica lips'a invetiamentului ajunge a fi sentita. Miscarea libera dá cursu repede desvoltarii economice. Si cu càtu mai grabitu este acestu procesu, cu atátu mai indegrabu se ivesce trebuintí'a invetiamentului. Langa orasie, precum si pe campia populatiunea este mai indesata, atingerea intre ómeni mai vie si, ca urmare, procesulu desvoltarii economice mai grabitu. — Aici nu-

mai decât după reconstituirea omului ceru scoli. La orașele mari deja generatiunea, care trece prin schimbare, face pe cea viitoare partasi de binefacerea investimentului. La câmpii, după împrejurări și capacitatea de dezvoltare economică a populației, trebuința investimentului se ivesce la *a două* și arareori la *a trei* generațiune.

Cu cât mai tare ne departăm de orășe și cu cât mai adânc intrăm în munte, în deșețe, cu atât mai rară este populațiunea, cu atât mai slab contactul între oameni și, totuși ca urmare, cu atât mai lenes procesul dezvoltării economice. Deși populațiunea crește în proporții constante, înmulțirea și mai ales redarea calitativă a trebuințelor merge foarte încet înainte. Oamenii par mai conservativi. Traiesc o viață plină de un fel de satisfacere pentru noi nepricepute. Aici apoi trebuința investimentului se ivesce foarte târziu, — adeseori numai în a *cincea*, — a *sies* generațiune, — ba chiar după unu secolu întregu. Și dacă privim cum romanul traiesce cu poveste și doina, cu chiotu și horă între muntii sei plini de farmecul nealinat, nu vom căuta multă explicație pentru acest om gândește atât de puțin la viața dîlnică. Sufletul său în totu momentul este cuprinsu de impresiunile naturii împodobite cu atât de multa darnicia.

Formarea etică. Dar nu numai pe cea *economică* viața este meritul investimentului popularu a o dezvoltă: partea cea mai sublimă a mențiunii sale consistă în dezvoltarea *vieții etice*, în formarea sufletelor, adică *dezvoltarea facultăților intelectuale și îndreptarea lor spre anumite direcțiuni de lucrare*, prin care școlarii ajungu a fi folositori atât pentru sine însuși, cât și pentru societate. Prin aceea, că a îmbogățitu sufletul cu anumite cunoștințe de folos dîlnic, contribuind numai spre *usușurarea susținerii traiului dîlnic*, investimentul popularu n'a satisfăcutu decât cele mai primitive așteptări: partea cea mai frumoasă a mențiunii sale este — *de a face pe omu capabilu de fericirea sufletesca*, care numai viațuirea mai îndeplinită ni-o poate oferi.

Formarea religioasă. Nemicu mai multu decât religioasă nu ferește pe omu. Religioasă este tocmai chipul în care omul prin sine însuși ajunge a fi partasi de cele mai înalte satisfaceri sufletesce. Este o lume proprie, alcătuită cu cea mai îndeplinită armonie, împodobită cu cele mai sublime imagini o lume, în care transpundându-se omul sente sufletul său cuprinsu de cele mai fericite mistere. Suferințele află stăpînire; nenorocirea află mângăiere; speranța află celu isbitu până la lasitate; ba chiar nici păcatul nu căuta în zădăru dulcea fagăduință a mântuirii prin caintă. Este calea, pe care omul căuta a ajunge la adevăratul scop al vieții sale; — deci spre nimicu investimentul popularu nu poate se fie mai multu meritul decât a face pe omu capabilu de a ambli pe această cale — a-lu face capabilu de a se transpune prin credința în lumea fericirii.

Formarea religioasă a sufletelor este dar cea mai de capetenia mențiune a investimentului popularu. Decăndu oamenii sunt capabili a se redica cu sufletul peste marginile lumii vedite: la o viață mai îndeplinită, decăndu sentirea religioasă a cuprinsu locu în sufletul oamenilor, trebuința formării religioase a existat. Pre-indirectă, pre-ideală și pre-slăbă este înse această trebuință pentru-ca ea se fi potutu provoca o mișcare mai însemnată în investimentu. Numai după ce investimentul s'a ivitu provocatu de alte trebuințe mai acute, s'a potutu gândi și la satisfacerea acestei trebuințe prin investimentu.

Depinde dar atât de felul religioasă, cât și de lămurirea specifică a popoarelor încâtu se înriurească trebuin-

ța formării religioase asupra investimentului. La reformati investimentul nu numai a fostu susținutu și până la unu anumitu grad chiar și provocatu prin această trebuință. De asemenea la popoare, ce sunt mai puțin capabile de a-si crea ensele unu felu de religioasă specială, lipsa unei religioase moscenite este mai mare, trebuința formării religioase mai sentită și puterea, cu care ea înriuresce asupra investimentului, mai mare. — La noi, romanii, această înriurare se reduce la unu minimumu ce consistă în a trimite copiii la școlă, ca se invetie „*rogatiunile*“. Mai alesu muntenii noștri nu află altu folosu în școlă decâtu acest'a; numai pentru acest'a ei înse chiar nici nu voru susține școlă dar necum se o redice.

(Va urmă).

VARIETATI.

+ Vineri în 19/1 c. a sositu la Sibiu Prăcuvios'a Sa P. Archimandritu Teofilu Bendel'a denumitulu Archiepiscopu și Metropolitu alu Bucovinei și Dalmatiei. Cu Prăcuvios'a Sa au mai sositu Preon. PP. S. Mororiu Andrievici, Cons. consist., Gedeon de Greculu Constantinoviciu, Archim. Monast. Suceviti'a și Archidiaconulu Teoctistu Dronu. Șcirea despre sositrea venerabilulu Archimandritu a adunatu spontan unu numeru frumosu de romani la gară drumulu de feru, care l'a bineventatu cu sincere sa traiescă! Dela gară insocitu de P. Archimandritu Nicolau Pope'a venit în trasur'a arhiepiscopesca în resedinti'a Arhipiepiscopiei, fiindu șpele Escel. S. Arhiepiscopulu și metropolitulu nostru. Unu numeru frumosu de barbati ai inteliginței romane din locu, sub conducerea P. Archimandritu N. Pope'a bineventă pre rarulu șpe în resedinti'a Arhiepiscopiei și metropoliei noastre.

Actulu hirotonirei nou denumitulu metropolitu alu Bucovinei și Dalmatiei, s'a severșitu în 21 Aprilu v. prin Escelenti'a Sa Domnulu Arhiepiscopu și metropolitu Procopiu Ivăcovicu, cu împreună conlucrare a Episcopilor: Mironu Romanul, alu Aradulu și Ioanu Popasu, alu Caransebesulu.

□ **Congresu internatiunalu de archeologia și antropologia preistorice.** — A șeptea sesiune a Congresulu internatiunalu de archeologia preistorice, care va avea locu în Suedia, se va deschide, Vineri 7 Augustu, la Stocholmu, și va dură până Duminică 16. Diu'a s'a precisatu asă de aproape, căci comisiunea de organizare, vîndu se particepsă și invetiatii rusi, a fostu nevoita a se grabi din causă Congresulu de archeologia slavu ce va avea locu la Kievu de la 14 Augustu la 3 Septembrie; și, după trecerea luni lui Augustu, climatulu Stocholmulu nu mai permite o reuniune mare, dilele devenindu prea mici și serele prea reci. Eța ordinea zilei Congresulu: Vineri 7 Augustu, ședinți'a de deschidere, formarea biuroulu. Sambata 8, periódă pietrei, epoc'a paleolitică. Duminică 9, visită museurilor din Stocholmu. Luni 10, periódă pietrei, epoc'a neolitică. Marti 11, excursiune la Upsala, visită museurilor Universității și a unei necropole din periódă de feru. Mercuri 12, periódă bronzulu. Joi 13, excursiune la Bjoerhoe spre a visită resturile unei cetăți din periódă de feru, a unor remasități de ustensile de bucatărie și o necropolă de mai bine de 2,000 tumule. Se voru observă și câteva pietre rușice la Grisholmu. Vineri 14, periódă ferulu. Sambata 15, antropologia preistorică. Duminică 16, închiderea. După închiderea se va face o excursiune în provinci'a Visigotia. Guvernulu a cerutu dietei o sumă de 20 mii fr, pentru cheltuielile Congresulu. Nobliti'a suedesă a pusă la dispozițiunea comitetulu superbulu seu castelu pentru ținerea ședințelor. Se vorbesce de două serbarii mari un'a ce se va da de rege, și altă de orășulu Stocholmu. În timpul celor trei dintai șepteman din Augustu membrii Congresulu, aștețându-si cartele, vor capeta locuri cu prețulu pe jumătate din tarifu pe caile ferate suedese. Subscripțiunile sunt deja foarte numeroșe. Vocea Covur.

* * Băi noue. Ni se scrie delă Gioagiulu inferioru, ca preotulu Vasilu Basarabu din Romsu, carele are o proprietate la Gioagi, a descoperitu ape minerale pre proprietatea sa. Densulu la anul 1873 a edificatu o scaldătoria pentru sine și pentru familia. După ce cunoscuta mai multi amici și cunoscuti bunătatea apei, lu șvatuirea se analizăse ap'a ceea ce se fi făcut prin barbati competenți din Vien'a. Ne pare reu ca nu avem la mana analiză insasi. Dăstulu că în urmă acestei'a preotulu nostru se

vede motivatu a estinde stabilimentulu seu privatu de băi asia încātu se-lu pota dá publicului spre folosintia. Unu lucru laudabilu si care face onóre energiei si spiritului de întreprindere a domnului Vas. Basarabu. Ap'a acést'a se vede din unele urme care s'au aflatu si acum, sapandu preotulu pre proprietatea sa spre a-si face o fantâna, că o au folositu si romanii, strabunii nostri. Fantân'a dupa care s'a sapatu erá se fia langa scaldátórea de care facuramu amintire mai susu. In locu de apa s'au aflatu in o afundime de doi stangini si jumetate diverse obiecte antice, dintre cari unele s'au tramisu la Asociatiunea trans. pentru literatura si cultur'a poporului romanu, altele la gimnasiulu nostru din Brasiovu. Póte că este aceasi apa de care se face amintire la Eutropiu, in apropierea cetatiei Zeugma (Cigmeu?) Spre a fi siguri aru trebui sa cunoscemu locul insusi pre care se afla proprietatea dlui. V. Basaraba, ceea ce din corespundint'a ce ni sta dinainte nu se póte. La tóta intemplantia descoperirea este interesanta si din punctu de vedere practic si istoricu si asia danduni-se ocaziune o vomu studiá mai de aprópe. *Telegraf. Rom.*

Post'a Redactiunei.

Dlui I. P. in Foneu, Fii bunu si recérca oficiulu postale din Tinc'a pentru neprimirea foii, căci nesciundu noi cumca Foneulu se mai chiama si *Rózsafalva*, de siguru, diregatorii postali de acolo nu-lu vor sci in care parte de lume jace.

CONCURSU

3

pentru vacant'a parochia din comun'a Rip'a protopresbiteratulu Oradi-mari se escrie concursu.

Emolumintele împeunate cu acést'a parochia 14 jugere de pamentu aratariu 180 mesuri de cucuruзу sfermatu, dela tóta cas'a in locu de stóle 1 fl. v. a. intr'o suma de 180 fl. v. a.

Competintii pentru acést'a parochia sunt avisati a-si substerne recursurile sale adresate comitetului parochialu la protopresbiterulu tractualu Simeonu Bic'a in Oradea-Mare pana. in 28 Aprile a. c. candu se va efectui alegerea.

Rip'a in 2 Aprile, 1874.

Comitetulu parochialu:

In contielegere cu protopresbiterulu tractualu, Simeonu Bic'a.

CONCURSU

3

pentru postulu vacante docentalu in comun'a Ianchahidu se deschide pana in 2 Maiu a. c. vechiu, candu va fi si alegerea

Aspirantii la acestu postu, recursele sale cu propri'a mana scrise — adresate Onoratului Comit. paroch. in Ianchahidu — au a le asterne Inspectorului cerc. de scóle in Ianchahidu per Bega-Sz. György in comitatulu Torontalu, instruite conformu instructiuniloru Consistoriali; — acei recurenti, cari in diferite posturi docentale ca atari deja au servitu, de pretotindenea se-si documentedie moralitatea sa nepetata, desteritatea in procedur'a docentale si in un'a din dumineci seu sərbatori in faci'a locului a se presentá — déca e cu putintia — in biserica pentru cantarea rituale.

Comun'a in loculu emolumentelor de pana acuma, la unu ann dá 99 fl. v. a. 4½ jugere pamentu aratoriu estravilanu; 30 chible grâu; 20 chible cucuruзу; 50 ft. saria; 12 ft. lumini; 2 orgii lemne tari de focu; si 4 orgii paie de focu; — dá docintelui seu ca relutu in bani gat'a salariu la unu ann sum'a rotunda de 400 fl. v. a. si cortelu liberu cu gradina intravilana. — Er déca docintele ar retiené pamentulu scolariu estravilanu de 4½ jugere pentru sine: — atunci are bani gat'a la unu ann 350 fl. v. a. si carausii totu gratuite dela comuna pentru ducerea bucatelorlu la o móra vaporale ori de apa totu la trei luui un'a carausia, si decumva bucatele nu se potu de locu maciná, atunci alta carausia spre readucerea loru; pentru cararea a loru 4 orgii de paie carausii câte se receru; pentru cumperarea bucatelorlu cincii carausii la timpulu seu acomodatu: pentru aducerea lemnelorlu de focu optu carausii. Mersulu distantiei carausielorlu gratuite se esitinde pana in invecinatele orasie ori sate in sensulu protocolului Comit. paroch. dto. 13 Februaru a. c. de V. Consistoriu aprobatu.

Ianchahidu in 4 Aprile 1874 v.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu inspectorulu cerc. de scóle, Ioanu Popoviciu, porochu.

CONCURSU.

1

Nr. Esib. 148
Sied. plen. II.

Pentru deplinirea postului de notariu la Epetropi'a provisoria a fonduriloru bisericesci si scolarie, comune dieceselorlu romane greco-orientali de Aradu si Caransebesiu, împreunatu cu salariu anualu de 800. fl. val. austriaca.

Competitorii la acestu postu avisati a substerne aicia suplicele pana la 30. maiu nou a. c. si cu documinte a aretá:

1. Calificatiunea si desteritatea practica receruta pentru agendele notariali, adeca deprinderea in conceptu resp. in scrierea corespundintielorlu, in redigerea protocolorulu despre siedintie si peste totu manipularea afaceriloru de cancelaria.

2. Pe langa perfect'a cunoscintia a limbei oficiali romane, se recere si cunoscintia a celei magiare si germane; mai vertosu din privinti'a actelorlu precedinti, scrise in aceste limbe;

3. Servitiile, de pana acum, purtare morala si sociala nepetata, — si ocupatiunea actuala.

Aradu, din siedinti'a plenaria a Epitropiei provisorie, tienuta in 3 maiu nou 1874.

Dr. Atanasiu Sándoru, mp.
presiedinte.

Petru Petroviciu mp.
notariu interimalu.

CONCURSU.

1

Nr. Esib. 147.
Sied. plen. I.

La Epitropi'a provisoria pentru administrarea fonduriloru bisericesci si scolarie, comune dieceselorlu romane greco-orientali de Aradu si Caransebesiu, s'a aflatu de ne-aperatu lipsa si s'a decretatu deplinirea postului de contabilu, cu unu salariu anuale de 1000 fl. v. a. si cu conditiune: ca doritorii de a ocupá acestu postu se substerna aicia petitiunile pana la 30. maiu nou a. c. provediute cu urmatóriele documinte anume:

1. testimonia de calificatiune si despre desteritatea speciale din contabilitate, (Buchhaltung,) ce se recere la institutule de comerciu, de creditu si de industria in generalu;

2. atestatu despre deprinderea practica si resp. servitiulu de pana acuma in acestu ramu;

3. adeverintia despre purtarea morala si sociala, despre cunoscintia limbelorlu si a corespundintiei usitate in ramulu comercialu, respective in agendele de contabile.

Spre orientare se observa, că afacerile interne decurgu numai in limb'a romana; inse actele precedinti ale diferitelorlu fonduri fiindu mare parte in limb'a germana, er unele mai recinti ocurandu si in limb'a magiara, pe langa cea romana, ca oficiala, dela contabilu se cere si cunoscintia acestorlu doue limbe.

Aradu, din siedinti'a plenaria, tienuta in 3 maiu nou 1874.

Dr. Atanasiu Sándoru, mp.
presiedinte.

Petru Petroviciu, mp.
notariu interimalu.

CONCURSU

1

pe vacant'a parochia din M. Seicu, protopopiatulu Beliului, comitatulu Bihoru se escrie, pana in 20 Maiu. v. a. c. candu va fi si alegerea.

Emolumintele sunt: pamentu aratoriu de 14. cubule samentatura; care se solvesce de contributiune prin comuna, dela 90. case cate ½ mesura cucurudiu; stólele indatinat si cuartiru e a se esarendá din spesele comunei

Doritorii de a ocupá parochi'a acést'a, vor avé recursele sale bine adornate-pana in 28 Aprilu si adresate comitetului parochialu a le tramite la subscrisulu in Beeliu. Seicu 12. Aprilu v. 1874.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine Ioanu Capitanu, administ. protop.